Sygnatura akt I C 673/17

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

K., dnia 18-maja-2017 r.

Sąd Rejonowy w Kaliszu I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Rejonowego Katarzyna Michalak-Łabeńska

Protokolant: sekretarz sądowy Katarzyna Żukowska

po rozpoznaniu w dniu 18-05-2017 r. w Kaliszu na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Sp. z o.o. w Ł.

przeciwko A. M.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

I. uznaje za bezskuteczną w stosunku do powoda (...) sp. z o.o. w Ł. umowę darowizny zabudowanej nieruchomości położonej w Skrajni R., gmina B., składającej się z działek nr (...) o łącznej powierzchni 3,5152ha, dla której Sąd Rejonowy w Kaliszu prowadzi księgę wieczystą numer (...), zawartą w dniu 10 stycznia 2012r. przed notariuszem D. K. za numerem rep. A 105/2012 pomiędzy K. M. i P. M. jako darczyńcami a pozwanym A. M. jako obdarowanym – w celu ochrony wierzytelności powoda względem K. M. w kwocie 19.716,60zł wraz z odsetkami i kosztami postępowania stwierdzonej tytułem wykonawczym w postaci nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w Kaliszu z dnia 23 marca 2007r. w sprawie sygnatura akt I Nc 121/07, wraz z postanowieniem Sądu Rejonowego w Kaliszu z dnia 11 lipca 2013r. w sprawie sygnatura akt I Co 1698/13,

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 4.603,00zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSR Katarzyna Michalak-Łabeńska

Sygn. akt I C 673/17

UZASADNIENIE

Strona powodowa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. w pozwie skierowanym przeciwko A. M. wniosła o uznanie za bezskuteczną w stosunku do niej umowę darowizny z dnia 10 stycznia 2012 r. sporządzoną przed notariuszem D. N. Rep: A (...), na podstawie której dłużnik K. M. i jego żona P. M. (1) darowali swojemu synowi - pozwanemu A. M. zabudowaną nieruchomość, oznaczoną w ewidencji gruntów jako działki numer (...) o łącznej powierzchni 3,5152 ha, dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...); w zakresie wierzytelności, jaka przysługuje powodowi (...) Sp. z o.o. w Ł. wobec dłużnika K. M. w kwocie należności głównej 19 716,60 zł wraz z odsetkami ustawowymi od tej kwoty od dnia 28 sierpnia 2013 r. do dnia zapłaty oraz w kwocie 15 453,20 z tytułu zaległych odsetek, która stwierdzona została prawomocnym nakazem zapłaty dnia 23 marca 2007 r. wydanym przez Sąd Rejonowy w Kaliszu w sprawie I Nc 121/07, opatrzonym klauzulą wykonalności na rzecz powoda na mocy prawomocnego postanowienia z dnia 11 lipca 2013 r. wydanego przez Sąd Rejonowy w Kaliszu w sprawie sygn. akt I Co 1698/13.

Strona powodowa wniosła także o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż dłużnik K. M. miał świadomość, że na skutek zawarcia zaskarżonej umowy darowizny dojdzie do pokrzywdzenia wierzycieli, bowiem na dzień jej zawierania posiadał już liczne zobowiązania. Przedmiotowa nieruchomość była wprawdzie obciążona hipoteką, jednakże na znacznie mniejszą wartość niż wartość samej nieruchomości.

Na rozprawie w dniu 18 maja 2017 r. pełnomocnik powoda zajął dotychczasowe stanowisko.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa. W uzasadnieniu wskazał, iż nie jest dłużnikiem strony powodowej. Przyznał, że w chwili dokonywania darowizny nieruchomość będąca jej przedmiotem była jedynym majątkiem jego rodziców.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Nakazem zapłaty, wydanym w dniu 23 marca 2007 roku w sprawie o sygnaturze akt I Nc 121/07, Sąd Rejonowy w Kaliszu uwzględnił powództwo (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. i nakazał pozwanemu K. M., aby zapłacił na rzecz strony powodowej kwotę 19 716,60 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 01 października 2006 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 2 664 zł tytułem kosztów procesu, w tym kwotę 2 417 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego. W dniu 13 kwietnia 2007 r. nakazowi zapłaty nadano klauzulę wykonalności.

(***dowód***: pozew- k. 16-17 oraz k. 2-3 akt Sądu Rejonowego w Kaliszu sygn. I Nc 121/07, nakaz zapłaty Sądu Rejonowego w Kaliszu sygn. akt I Nc 121/07- k. 19 oraz k. 23 akt Sądu Rejonowego w Kaliszu sygn. I Nc 121/07, faktury- k. 20-25)

W oparciu o w/w tytuł wykonawczy, pismem z dnia 29 września 2008 r. pierwotny wierzyciel (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. wniósł o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi K. M.. Postępowanie to prowadził Komornik Sądowy Rewiru V przy Sądzie Rejonowym w Łodzi (sprawa zarejestrowana była pod sygnaturą akt Km 2034/08).

Postanowieniem z dnia 04 lutego 2009 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi- Śródmieścia w Łodzi (dawniej Rewiru V) uznał się niewłaściwym do dalszego prowadzenia postępowania egzekucyjnego i przekazał wniosek egzekucyjny wierzyciela Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w Kaliszu L. L., który prowadził postępowanie egzekucyjne pod sygn. akt Km 973/09. Jego następcą została Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Kaliszu M. T..

(***dowód***: dokumenty postępowania egzekucyjnego - k. 28-29; postanowienie- k. 30 oraz 39 akt Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Kaliszu M. T. Km 973/09; z akt Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi (dawniej Rewiru V) Km 2034/08 – wniosek egzekucyjny- k. 1, postanowienie- k. 51)

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Sieradzu z dnia 20 października 2011 r. ogłoszono upadłość pierwotnego wierzyciela (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K., obejmującą likwidację jego majątku.

(***dowód***: z akt Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Kaliszu M. T. Km 973/09 – postanowienie- k. 39)

W toku prowadzonej egzekucji, skierowanej do całego majątku dłużnika, strona powodowa nie uzyskała zaspokojenia. Postanowieniem z dnia 05 czerwca 2012 r. postępowanie egzekucyjne zostało umorzone wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji. Wierzycielowi przyznano kwotę 600 zł tytułem kosztów zastępstwa w egzekucji, nadto poniósł on koszty egzekucji w wysokości 847,79 zł.

(***dowód***: z akt Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Kaliszu M. T. Km 973/09 – postanowienie- k. 39)

Dłużnik K. M. pozostaje w związku małżeńskim z P. M.. Do 10 stycznia 2012 r. prowadził gospodarstwo rolno-drobiarskie w miejscowości S..

(***dowód***: dane z wpisu w rejestrze REGON- k. 26-27; odpis aktu małżeństwa- k. 32; pismo Naczelnika Drugiego Urzędu Skarbowego w K.- k. 172)

W dniu 10 stycznia 2012 r. K. i P. małżonkowie M. darowali swojemu synowi A. M. prawo własności zabudowanej nieruchomości, oznaczonej w ewidencji gruntów jako działki numer (...) o łącznej powierzchni 3,5152 ha, dla której prowadzona jest księga wieczysta (...).

(***dowód***: umowa darowizny- k. 33-38; odpis księgi wieczystej (...)- k. 39-125)

W dniu 10 września 2012 r., przed tutejszym Sądem Skarb Państwa reprezentowany przez Dyrektora Izby Celnej w P. złożył pozew o uznanie za bezskuteczną w stosunku do niego umowy darowizny będącej także przedmiotem niniejszego procesu. Prawomocnym wyrokiem z dnia 26 lutego 2013 r. powództwo zostało uwzględnione.

(***dowód***: z akt Sądu Rejonowego w Kaliszu sygn. akt I C 1760/12- pozew k. 2, wyrok- k. 158)

Postanowieniem z dnia 11 lipca 2013 r. sąd nadał tytułowi wykonawczemu- zaopatrzonemu w klauzulę wykonalności nakazowi zapłaty z dnia 23 marca 2007 r. sygn. akt I Nc 121/07, klauzulę wykonalności z zaznaczeniem przejścia uprawnień z (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. na rzecz powoda (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł..

(***dowód***: postanowienie- k. 18)

W oparciu o w/w tytuł wykonawczy, pismem z dnia 28 sierpnia 2013 r. powód (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. wniósł o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi K. M.. Postępowanie to prowadził Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi Widzewa A. K. (sprawa zarejestrowana była pod sygnaturą akt Km 1248/13).

(***dowód***: z akt Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi Widzewa A. K. Km 1248/13 – wniosek egzekucyjny- k. 1-4)

W toku prowadzonej egzekucji, skierowanej do całego majątku dłużnika, strona powodowa nie uzyskała zaspokojenia. Postanowieniem z dnia 30 czerwca 2016 r. postępowanie egzekucyjne zostało umorzone wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji.

(***dowód***: z akt Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi Widzewa A. K. Km 1248/13 – postanowienie- k. 128)

Pismem z dnia 12 października 2016 r., doręczonym w dniu 18 października 2016 r., pozwany A. M. został wezwany przez powoda do zapłaty zadłużenia K. M. w łącznej wysokości kwoty 40 813,61 zł z tytułu darowizny dokonanej na jego rzecz przez dłużnika w dniu 10 stycznia 2012 r.

(***dowód***: wezwanie do zapłaty wraz z z.p.o - k. 126-127)

Przeciwko dłużnikowi K. M. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Kaliszu M. T. prowadziła następujące postępowania egzekucyjne:

- pod sygn. akt Km 225/07 z wniosku wierzyciela Banku Spółdzielczego w P., postanowieniem z dnia 01 sierpnia 2013 r. postępowanie zostało umorzone wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji;

- pod sygn. akt Km 290/10 z wniosku wierzyciela B. (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W., postanowieniem z dnia 07 marca 2012 r. postępowanie zostało umorzone wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji;

- pod sygn. akt Km 289/11 z wniosku wierzyciela Sądu Rejonowego w Kaliszu, postanowieniem z dnia 22 lutego 2012 r. postępowanie zostało umorzone wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji;

- pod sygn. akt Km 733/12 z wniosku wierzyciela M. M. (...);

- pod sygn. akt Km 1756/12 z wniosku wierzyciela (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. , postanowieniem z dnia 16 stycznia 2015 r. postępowanie zostało umorzone na podstawie art. 823 k.p.c.

(***dowód:*** pisma komorników, wydruk listy spraw- k. 161-164; z akt Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Kaliszu M. T. Km 225/07 – postanowienie- k. 247; z akt Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Kaliszu M. T. Km 290/10 – postanowienie- k. 36; z akt Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Kaliszu M. T. Km 733/12 – wniosek egzekucyjny - k. 1; z akt Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Kaliszu M. T. Km 1756/12 – postanowienie- k. 137)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o wskazane dowody z dokumentów, których prawdziwość i wiarygodność nie budziła wątpliwości i nie była kwestionowana przez żadną ze stron. Wskazane dowody łącznie były wystarczające do rozstrzygnięcia sprawy.

Z tych względów Sąd oddalił wniosek dowodowy o przesłuchanie świadka P. M. (2), o który wnioskował pełnomocnik powoda. Okoliczności, na które miał zeznawać świadek zostały dostatecznie udowodnione i wykazane innymi środkami dowodowymi.

Sąd zważył:

Powództwo zostało oparte na dyspozycji art. 527 § 1 k.c., zgodnie z którym, gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności (§ 2 tegoż artykułu).

W myśl przepisu art. 527 § 3 k.c. jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Stosownie natomiast do treści art. 528 k.c. jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, to domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli; to samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny (art. 529 k.c.)

Zgodnie z rygorem rozkładu ciężaru dowodu określonym w przepisie art. 6 k.c. i art. 232 zd. 1 k.p.c. strona powodowa za pomocą stosownych dowodów w postaci dokumentów (m. in. postanowień wydawanych w toku postępowań egzekucyjnych, aktu notarialnego umowy darowizny oraz orzeczeń sądu) udowodniła, że powodowi przysługuje od dłużnika K. M. wierzytelność wynikająca z nakazu zapłaty wydanego w dniu 23 marca 2007 roku w sprawie o sygnaturze akt I Nc 121/07, a nadto, że wszczęta zarówno przez poprzednika prawnego powoda jak i przez powoda egzekucja nie przyniosła zamierzonych rezultatów, a także okoliczność, iż w stosunku do dłużnika K. M. toczyły się inne postępowania egzekucyjne, które także zakończyły się umorzeniem z powodu ich bezskuteczności oraz okoliczność przekazania, pod tytułem darmym, przez dłużnika K. M. i jego żonę P. M. prawa własności zabudowanej

nieruchomości, oznaczonej w ewidencji gruntów jako działki numer (...) o łącznej powierzchni 3,5152 ha, dla której prowadzona jest księga wieczysta (...) na rzecz ich syna.

Na korzyść strony powodowej działały ponadto ustanowione domniemania prawne, przytoczone powyżej, których pozwany nie zdołał obalić.

Nieruchomość została bowiem przekazana przez dłużnika nieodpłatnie na rzecz jego syna czyli osoby najbliższej. Mimo, iż charakter umowy związany z jej nieodpłatnym charakterem nie był w toku niniejszego postępowania kwestionowany, Sąd wskazuje, iż bezpłatną korzyścią majątkową jest każda korzyść, w zamian za którą osoba trzecia nie spełniła ani nie zobowiązała się spełnić jakiegokolwiek ekwiwalentnego świadczenia w ramach jakiegokolwiek stosunku prawnego (por. P. Machnikowski (w:) Kodeks..., s. 950).

Pozwany nie podjął przy tym żadnej inicjatywy mającej na celu wykazanie, iż pomimo istnienia stosunku bliskości z dłużnikiem nie wiedział o świadomości dłużnika w zakresie pokrzywdzenia wierzycieli i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mógł się o tym dowiedzieć (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2008 r., V CSK 564/07, L.).

W wyniku dokonania darowizny dłużnik K. M. stał się niewypłacalny, w skład jego majątku nie wchodziły bowiem inne składniki majątku.

Z powyższych względów uznano, iż w realiach niniejszej sprawy, w sposób niebudzący wątpliwości udowodniono, zwłaszcza uwzględniając chronologię podejmowanych przez dłużnika czynności, że celem zawartej umowy darowizny (wbrew twierdzeniom zawartym w jej treści), nie była realizacja zamierzonego wcześniej planu przekazania na rzecz syna prowadzonego przez dłużnika gospodarstwa rolnego, tak aby nieruchomość ta weszła do jego majątku, tylko sprzeczna z dobrymi obyczajami czynność prawna, mająca na celu pokrzywdzenie wierzycieli poprzez uniemożliwienie im skutecznego prowadzenia postępowania egzekucyjnego.

Dłużnik w chwili dokonywania darowizny miał wiedzę dotyczącą jego sytuacji majątkowej, a także świadomość istnienia licznych wierzycieli, zatem powinien zdawać sobie sprawę, że przekazanie na rzecz syna jedynego składnika majątku doprowadzi do powstania stanu niewypłacalności.

Tym bardziej, iż stosownie do konkluzji wyrażonych w wyroku Sądu Najwyższego z 29 września 2011 r. (IV CSK 99/11, L.), dla zaistnienia przedmiotowej przesłanki nie jest istotne czy dłużnik stał się niewypłacalny w ogóle czy też w stopniu wyższym niż był przed dokonaniem danej czynności.

Z tych wszystkich względów powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Tytułem wyjaśnienia Sąd w tym miejscu wskazuje, iż uznanie na podstawie art. 527 k.c. bezskuteczności określonej czynności prawnej przenoszącej przedmiot lub prawo z majątku dłużnika do majątku osoby trzeciej, nie powoduje ich powrotu do majątku dłużnika, lecz jedynie daje wierzycielowi prawo zaspokojenia się z tego przedmiotu lub prawa, pozostających nadal w majątku osoby trzeciej, przed jej wierzycielami (wyr. SN z 7.10.2011 r., II CSK 3/11, L.).

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z wyrażoną w art. 98 § 1 i 3 k.p.c. reguła odpowiedzialności za wynik procesu. Stosownie do powyższego zasądzono od pozwanego na rzecz powoda łączną kwotę 4 603 zł, na którą złożyły się: 986 zł tytułem uiszczonej opłaty sądowej od pozwu; 3 600 tytułem kosztów zastępstwa procesowego i 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

S.S.R. K. Ł.